

Reactie op consultatie wetsvoorstel 'verheelijking van terroristische misdrijven'

Bijgaand mijn ernstige bezwaren tegen het voorgestelde wetsvoorstel tot strafbaarstelling van de "verheelijking van terroristische misdrijven".

De bestrijding van terrorisme is zonder enige twijfel belangrijk, echter dit voorstel vormt een gevaar voor de vrijheid van meningsuiting, de journalistieke en de academische vrijheid, en het recht op politieke expressie.

Het is een zorgwekkende inperking van fundamentele vrijheden die de kern van een open en democratische rechtsstaat verzwakt.

1. Subjectieve norm = gevaarlijke gevolgen

De term "verheerlijken" is subjectief en niet scherp omlijnd. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk om iemand strafrechtelijk te vervolgen enkel op basis van hoe hun woorden of houding geïnterpreteerd worden — zonder dat sprake hoeft te zijn van enige oproep tot geweld, werving of daadwerkelijke betrokkenheid bij een strafbaar feit. Daarmee verschuift het strafrecht van het bestrijden van gedrag en acties naar het interpreteren en beoordelen van intentie, sympathie of ideologie. Daarbij is de volgende vraag: door welke bril beoordeelt de beoordelaar de woorden, en met welke kennis?

Dit is een gevaarlijk precedent.

2. Thought crime

Wij spreken uit ervaring. Als studenten Arabische Talen en Culturen weten en ervaren wij dat het in de praktijk al problematisch is om ons intellectueel en maatschappelijk te verdiepen in het Midden-Oosten, onderzoek te doen of om de beweegredenen van bepaalde stromingen te analyseren. Velen van ons zijn tijdens de studie in de gaten gehouden door de AIVD. We maakten er destijds grappen over, maar deze wet maakt dat soort situaties ineens niet meer onschuldig of absurd: het wordt juridisch risicovol om een onderwerp of stroming of ontwikkeling serieus te bestuderen, te bevragen of te nuanceren.

Kennisvergaring en debat zijn géén misdrijf. Kennis is macht, en in deze tijd van soundbites en oppervlakkigheid wordt de democratische rechtsstaat ondergraven als dit soort kennisvergaring strafbaar wordt.

Het wetsvoorstel straft niet concreet gedrag, zoals het aanzetten tot geweld of deelname aan een terroristische organisatie — die handelingen zijn al terecht strafbaar. In plaats daarvan wordt het denken of praten over bepaalde ideeën gestraft, enkel wanneer deze verband houden met een als "terroristisch" aangemerkte daad of groep.

Dit komt gevaarlijk dicht in de buurt van 'thought crime', wat haaks staat op het principe van materiële strafbaarheid, individuele verantwoordelijkheid en vrijheid van meningsuiting. De vrijheid om te denken, te twijfelen, of zelfs provocatief te spreken, is essentieel in een open samenleving. Dit soort wetgeving hoort thuis in dictaturen en uit ervaring weet ik hoe gevaarlijk en bedreigend dit soort wetgeving is; het wordt gebruikt om andersdenkenden, tegenstanders en critici uit de weg te ruimen.

3. Het raakt direct aan de taak van journalisten die de macht controleren

Journalisten horen kennisuitwisseling, verdieping en nuance rond het Midden-Oosten te brengen. Een organisatie als het Grote Midden Oosten Platform bijvoorbeeld biedt ruimte voor stemmen die vaak ontbreken in het publieke debat, en proberen voorbij karikaturen te kijken. Onder dit wetsvoorstel zouden kritische of alternatieve stemmen — zeker die van mensen met een migratieachtergrond — het risico lopen als ‘verheerlijkend’ te worden gezien, zelfs wanneer hun boodschap juist tot doel heeft om complexiteit bloot te leggen en vrede te bevorderen. Dit bedreigt journalistiek, bruggenbouwend werk en ontmoedigt deelname aan het publieke discours en staat gelijk aan dictatoriaal staatsgedrag.

4. Zelfcensuur en academische verarming

Stel dat iemand de motieven onderzoekt van de Koerdische PKK of de Palestijnse Hamas, of dat men de achtergronden bespreekt van radicaal-islamitisch geweld in Franse buitenwijken. Zo’n analyse kan door sommigen worden gezien als ‘vergoelijking’ of zelfs verheelijking. Het maatschappelijk debat en het wetenschappelijk onderzoek wordt hierdoor verarmd en uitgehold.

Academici, studenten, journalisten en activisten zullen zich gaan inhouden, uit angst dat nuance wordt uitgelegd als sympathie voor geweld. Dit heeft een *chilling* effect op debat, journalistiek en onderwijs - thema’s waar inzicht en kritische reflectie het hardst nodig zijn. In plaats van radicalisering te voorkomen, voedt dit isolement en polarisatie.

Daarbij: polarisatie of radicalisering neemt niet af door deze fenomenen strafbaar te stellen, dat is ondertussen allang bewezen door onderzoekers.

5. Bestaande wetgeving is afdoende

De strafbaarstelling van opruiing, werving, bedreiging, haatzaaien en deelname aan terroristische organisaties bestaat al. Deze wet voegt daar geen substantieel veiligheidsvoordeel aan toe, maar creëert wel juridische en maatschappelijke schade.

Conclusie

Dit wetsvoorstel criminaliseert gedachten en standpunten en academisch onderzoek. De norm verschuift daarmee richting repressie van afwijkende stemmen, verschuift daarmee richting onvrijheid om begrip voor andere geluiden te begrijpen en introduceert willekeur in de handhaving van het strafrecht.

Voor mij, voor anderen die de Arabische wereld onderzoeken, bestuderen, begrijpen, bespreken en verbinden, is deze wet buitengewoon bedreigend. De wet schiet zijn doel voorbij en ondermijnt onze democratische rechtsstaat.

Ik verzoek u: bescherm de vrije ruimte voor kennis, debat en verkenning.
Verwerp dit voorstel.

Met vriendelijke groet,

Een bezorgde burger die niet in een dictatuur wil wonen.